

1.—4. Prve su četiri knjige zanimljive s razloga, što predstavljaju jedan uspješni pokušaj reforme vjeronaučnih udžbenika. »Christliche Grundlehren« i »Christliche Lebenskunde« priredio je Dr. Jehle kao školske priručnike za opetovnice, za stručne i trgovačke škole, prema naučnoj osnovi, koja je propisana u Freiburgu i. B. Mirno, kratko i jasno obrađuje ta J. dokaze za opstojnost Božju, pojavu nevjere, stvorenje svijeta, odstoynost duše, religiju, objavu, proročanstva, čudesa, pojavu i ličnost Kristovu, ustanovljenje Crkve, život udruživanja i misija katoličkih, nebo, pakao, pobjedu križa. Ne znam, zašto je izostavljeno čistilište. »Christliche Lebenskunde« obrađuje porijeklo i cilj ljudskoga roda, savjest, dekalog, ljudsku volju i odgovornost, krepost i grijeh, požude i napasti, prirodne i nadprirodne puteve do oplemenjenja, zvanje, rad i marljivost, odmor za dušu i tijelo, ženidbu i djevičanstvo, oca i majku, spolni nagon i njegovo posvećenje, druženje i prijateljavanje, poznanstva i zaručništvo, općinu i državu, državljanske dužnosti, Crkvu, odnos između države i Crkve, idealni gospodarski poredak, kršćansku karitas, privatno i zajedničko pravo vlasništva, pravednost, Krist kao naš ideal, junaci kršćanskog življenja.

Što je učinio u prve dvije knjige za opetovnice i stručne škole, to je u zajednici s W. Knopsom u druge dvije knjige učinio i za neke razrede srednjih škola u Pruskoj. »Das Reich Gottes« hoće da nadopuni jedinstveni katekizam, a četvrta knjiga je novi udžbenik za konačni razred srednjih škola u Pruskoj. Meni se lično čini, da je prikazivanje još uvijek nešto presuho, ali, što je glavno, religija se pojavljuje u mladeži kao nešto živo, a ne kao povjesni petrefakt, pa zato omladina i može preuzeti religiju kao čimbenik svoga ličnoga života.

5. Klasični »Gedanken und Ratschläge, što ih je mladićima upravio P. V. Doss preradeni su u ovoj veoma ukusno opremljenoj knjižici po P. H. Scheidu S. J. za žensku mladež. Ako poznavalac i gdjegdje opaža prvotni okvir i smjer, ipak je priređivaču pošlo za rukom da nekom elastičnošću prilagodi tekst psihi i potrebama ženske mladeži. Namjesto često bezbojnih i nedubokih različitih predavanja o religijskom životu na katoličkim djevojačkim društvima može ovo duhovnicima vrlo dobro poslužiti.

6. U nizu pučkih liturgijskih knjižica, što ih izdaje benediktovska opatija Maria Laach, izašla je i ova knjižica u drugom izdanju. Priredena je prema rimskom obredniku i prema obrednicima različitih njemačkih biskupija. U lijepom i otmjenom obliku daje tekst i tumačenje samog vjenčanja i vjenčane mise. Poželjno bi bilo, kad bi se na ovaj način i kod nas izdala izdala čitava liturgika za puk. Nakon što izade drugo, potpuno izdanje rimskog misala, to bi mi bio prvi posao, Božjom pomoću.

Dr. Dragutin Kniewald.

Dr. Ernst Dubowy, Christus Dux (»Der leidende Heiland, dein Führer zu wahren Glück«). Fastenpredigten, Freiburg in Bressgau, 1920, Herder, Kart. M. 3.

Zbirka je to sedam korizmenih propovijedi, metodički savršeno izrađenih, u kojima se nižu bogate misli na ovaj potresni događaj, gdje Krist

umire na križu, pogrdivan i ismijevan. — Propovjednik nas baca u moderni život oholosti, častohleplja, nečistoće, da nam onda uzdigne visoko ideale kršćanstva u poniznosti, samoprijegoru, ljubavi k bližnjemu, čistoći, ljubavi prema rassetome Spasitelju. On ne govori samo: to moraš, a to ne smiješ, nego kao duboki psiholog, iz prirodene svijesti i čežnje čovjeka za srećom, poštenjem i blaženstvom, stvara u duši dispoziciju za višom srećom, višom žrtvom, višom ljubavi k Onome, koji je još i na križu ljubio svoje neprijatelje. — Zbirka ovih korizmenih propovijedi odlikuje se baš time, što je sam Dubowy imao nakanu, da tom svojom publikacijom podade svećenstvu gradu, koju će po volji moći primijeniti bilo radniku bilo intelektualcu, bilo seoskom bilo gradskom čovjeku. A svakako će ova zbirka služiti i kao korisno duhovno štivo. Dr. M. I.

Slipj Dr. Josephus: Num Spiritus Sanctus a Filio distinguitur, si ab eo non procederet? Leopoli 1927., typis »Naukove Tovarystvo im. Ševčenka«, ed. »Bohoslovija« n. 6., 8°, p. 36.

Valja priznati, da Bogoslovsko grkokat. Društvo u Lavovu lijepo radi. Njegova se životna snaga očituje ne samo izdavanjem periodičkog časopisa »Bohoslovija«, nego i naučnim edicijama, kojima Društvo nastoji i vanjski naučni svijet upoznati s tekovinama svoga rada na polju bogoslovske nauke. Knjižica Dr. Slipoga je po redu šesta, što je izdalo ovo društvo, a zasijeca u područje visokog spekulativnog bogoslovlja.

Auktor je izdao već više publikacija o dogmi Presv. Trojstva.¹ Zašto si baš pitanja o Presv. Trojstvu odabrao za predmet naučnog proučavanja, teško je prosuditi. Nakon lionskog i floretinskog sabora i onih dugih sredovječnih disputa danas su ova pitanja slabo aktualna. Istočni ih bogoslovi u opće više i ne pokreću. Istina mogu se o njima i danas pisati učene rasprave, ali one će imati značenje tek unutar ograničenog broja katoličkih bogoslova i profesora, koje ta pitanja spekulativnog bogoslovlja »ex professo« zanimaju.

Gornja se knjižica bavi genezom i kritikom istoričkog razvoja skotističke nauke o formalnom distinktivnom principu stvarne osobne razlike između Sina i Duha Svetoga. Prema nauci Skotista tim distinktivnim principom nije suprotni odnosaj (relatio opposita) između Sina i Duha Sv., t. j. ta okolnost, što Duh Sv. i od Sina ishodi, nego različiti načini njihovog ishodenja od Oca, t. j. ta okolnost, što Sin ishodi od Oca »rođenjem« (filiatio), a Duh Sv. »duhnovenjem« (spiratio).

Kad je Fotije istupio tvrdnjom, da Duh Sv. ne ishodi od Sina, dobro je već unaprijed osjećao glavni prigovor, što će se staviti njegovoj nauci, da naime u takvom slučaju ne će biti stvarne razlike između Sina i Duha Svetoga. Toj poteškoći doskočio je Fotije na taj način, što je uvelike isticao druge razlike med božjim osobama, poimence različiti način, kojim Sin i Duh Sv. izlaze od Oca. Dakako i ti različiti načini ishodenja od Oca

¹ Die Trinitätslehre des byzantinischen Patriarchen Photios, Innsbruck 1921., De amore mutuo et reflexo in processione Spiritus Si explicanda, Leopoli 1923., De principio spirationis in SS. Trinitate, Leopoli 1926.